

آگاهی و عملکرد مادران در مورد کلستروم

دیارتمنت: نیونتالوژی

تحقیق کننده گان: پوهاند دوکتور عبدالرحیم رهین و پوهنوال دوکتور محمد فاروق حمیدی

خلاصه

معرفی: کلستروم عبارت از اولین شیر کامل و مقوی برای نوزادان بوده که افراز آن از ثدیۀ مادر به مدت دو تا پنج روز بعد از تولد نوزاد ادامه می‌یابد. نوزادانی که در هفته اول حیات با این شیر تغذیه می‌گردند برای یک عمر از مزایای آن بهره مند می‌شوند. کلستروم بر علاوه داشتن مزایای متعدد از سبب داشتن ارزش بلند معافیتی آن به نام اولین واکسین طبیعی برای نوزادان نیز نامیده می‌شود. داشتن آگاهی و استفاده از آن توسط مادران به نوزادان شان از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد.

اهداف تحقیق: تعیین میزان آگاهی مادران در مورد کلستروم و فواید آن و دریافت میزان استفاده و عدم استفاده از کلستروم توسط مادران به نوزادان شان در سال ۱۴۰۱

روش: این تحقیق از نوع Descriptive Cross sectional study بوده و در سال ۱۴۰۱ با استفاده از پرسشنامه‌ها با ۵۰۹ مادر در سرویس داخله اطفال شفاخانه تدریسی میوند صورت گرفته است.

نتایج: در این تحقیق با ۵۰۹ مادر مصاحبه صورت گرفته که از جمله ۵۸، ۴۵ فیصد شان کمتر از ۳۰ سال، ۵۳ فیصدشان بین ۳۰ الی ۵۰ سال و در حدود یک فیصد آن‌ها بالا تر از ۵۰ سال عمر داشتند. ۸۴ فیصد مادران در امور منزل و ۱۶ فیصد شان مصروفیت خارج از منزل داشتند. منبع معلومات و آگاهی دهی مادران را در ۵۲ فیصد واقعات اعضای فامیل و در ۴۸ فیصد واقعات شفاخانه و مراکز صحتی تشکیل داده است. ۴۵،۹۷ فیصد مادران سه و یا کمتر از سه طفل و ۳، ۵۴ فیصد شان اضافه از ۳ طفل داشتند. ۳۴،۵۸ فیصد مادران باسواد و ۶۵،۴۲ فیصد بیسواد بودند. ۸۰،۳۵ فیصد مادران در مورد کلستروم آگاهی لازم داشتند. ۸۴،۴۸ فیصد مادران از کلستروم در تغذیه نوزادان شان استفاده نموده اند.

نتیجه نهایی: سن مادران در مصاحبه با یک تفاوت کم بین ۳۰-۵۰ سال قرار داشتند، اکثریت مادران خانم خانه بودند، آگاهی دهی مادران توسط اعضای فامیل صورت گرفته بود، مادران با یک تفاوت کم اضافه از سه طفل داشتند، اضافه از نیمی مادران بیسواد بودند و اکثریت مادران در مورد کلستروم آگاهی داشتند.

کلمات کلیدی: کلستروم، آگاهی، عملکرد، مادران

مقدمه

کلستروم عبارت از اولین شیر و غذای کامل و مقوی برای نوزادان بوده که افراز آن از ثدیة مادر به مدت دو تا پنج روز بعد از تولد شدن نوزاد ادامه می‌یابد. این شیر غلیظ، لزوج و دارای رنگ زرد روشن یا طلایی بوده^{۷۲} و دارای مقادیر زیاد پروتین، اسیدهای شحمی، مواد قندی، ویتامین‌ها منرال‌ها، انتی‌بادی‌ها و ایمونوگلوبولین‌ها می‌باشد^{۷۱} کلستروم را از سبب داشتن ارزش بلند غذایی و معافیتی آن به نام اولین واکسین طبیعی برای نوزادان نیز می‌نامند. کلستروم در پاک‌سازی و دفع مواد اضافی و مضر از سیستم هضمی نوزادان رول مثبت داشته و از همین سبب در وقایه از مصابیت آن‌ها به زردی نوزادی کمک نموده و به دلیل داشتن مقدار زیاد انتی‌بادی‌ها و فکتورهای معافیتی وجود آن‌ها را در مقابل امراض ویروسی و باکتریایی مقاومت می‌بخشند. همچنان در پروسه رشد و ترمیم انساج نوزاد، تنظیم درجه حرارت بدن و قند خون، رشد باکتری‌های مفید در امعا و تکامل مخاط امعای رقیقه رول عمده داشته و نوزادان قبل از معیاد را از مصابیت به امراض مختلف وقایه میکند^{۷۴} چون در کشور ما در مورد آگاهی و عملکرد مادران و میزان استفاده از کلستروم معلومات لازم و کافی در دسترس نیست بناً ایجاب می‌نماید تا در این مورد یک تحقیق علمی انجام یابد تا از نتایج به دست آمده از آن استفاده مفید صورت گرفته بتواند.

اهداف :

- تعیین میزان آگاهی مادران در مورد کلستروم و فواید آن در سال ۱۴۰۱
- دریافت میزان استفاده و عدم استفاده از کلستروم توسط مادران به نوزاد شان

سوالات:

- آگاهی مادران در مورد مفاد و مزایای کلستروم منحیث یک غذای کامل و مقوی به چه میزان است؟
- چند فیصد مادران کلستروم را برای نوزادان شان استفاده می‌کنند؟

پیشینه

کلستروم شیر کامل و مقوی برای نوزادان بوده که در روزهای اول حیات آن‌ها از ثدیة مادر افراز گردیده و این شیر غلیظ، لزوج و دارای رنگ زرد روشن یا طلایی بوده و نوزادانی که در هفته اول حیات با این شیر تغذیه می‌شوند برای مدت طولانی از مزایای آن بهره مند می‌گردند. نتایج تحقیقاتی که در شفاخانه

MEKELLE TIGRAY کشور ایتوپیا در سال ۲۰۱۸ اجرا گردیده است نشان می‌دهد که ۵،۸۰ فیصد مادران در مورد مزایای تغذی با کلستروم معلومات کافی داشته^۱ و در حدود ۲،۶۷ فیصد آن‌ها عملاً در تغذی نوزادان شان از کلستروم استفاده نموده و ۸،۷۱ فیصد مادران آگاهی داشتند که کلستروم در رشد و انکشاف جسمانی و دماغی نوزادان مفید می‌باشد^۱. همچنان تحقیقات سال ۲۰۱۹ در شفاخانه دولتی شهر Harar کشور ایتوپیا مشاهده می‌گردد که در حدود ۹۶ فیصد مادران در مورد مزایای کلستروم آگاهی و معلومات لازم داشته و ۸۹ فیصد آن‌ها از کلستروم برای نوزادان شان استفاده نموده اند.^{۹۲} در نتایج تحقیقی که در یکی از شفاخانه‌های راولپندی پاکستان در سال ۲۰۱۶ اجرا گردیده است دیده می‌شود که اکثریت مادران در مورد مزایای کلستروم معلومات داشته و در حدود ۸۶ فیصد آن‌ها از آن در تغذی نوزادان شان استفاده نموده اند.^۳ نتایج تحقیقاتی که در سال ۲۰۲۰ در یکی از شفاخانه‌های تدریسی شمال کشور ایتوپیا (north wollo zone) صورت گرفته نشان می‌دهد که ۵/۱ حصه یا در حدود ۲۰ فیصد مادران از تغذیه و دادن کلستروم به نوزادان شان اجتناب نموده اند.^۵ در نتایج تحقیقاتی که سال ۲۰۱۶ در شهر جدّه کشور عربستان سعودی انجام یافته است مشاهده می‌گردد که ۹۵ فیصد مادران در مورد مزایای کلستروم آگاهی لازم داشتند و اکثریت آن‌ها آنرا جهت تغذی نوزادان شان استفاده کرده اند.^{۶۹}

روش و مواد تحقیق

دیزاین و محل تحقیق: این تحقیق از نوع Descriptive Cross sectional study بوده و در سه ماه اول سال ۱۴۰۱ با استفاده از پرسش نامه‌ها و مصاحبه با ۵۰۹ تن از مادرانی که همراه با اطفال شان در سرویس داخله اطفال شفاخانه تدریسی میوند بستر و یا مراجعه نموده بودند انجام یافته است. مادرانی که حاضر به مصاحبه نبودند شامل این تحقیق نگردیدند.

میتود نمونه‌گیری و تعداد نمونه: نمونه‌گیری با استفاده از میتود censuses صورت گرفته که مجموعاً به تعداد ۵۰۹ تن از مادران شامل تحقیق گردیدند.

مسائل احصایی و اخلاقی: ارقام و جوابات به دست آمده با استفاده از پروگرام اکسل تجزیه و تحلیل گردیده است. این تحقیق بعد از تاییدی دیپارتمنت نیونتاوژی و کمیته تحقیق و اجازه مادران انجام گردیده است.

نتایج

جدول ۱- نشان دهنده میزان آگاهی و عملکرد مادران در مورد کلستروم و متغیرات می باشد

متغیرات	کتهوری	تعداد	فیصدی
عمر مادر به سال	۱۸-۳۰	۲۳۲	۴۵,۵۸
	۳۱-۴۰	۱۷۸	۳۴,۹۷
	۴۱-۵۰	۹۴	۱۸,۴۷
	بالا تر از ۵۰	۵	۰,۹۸
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰
شغل مادر	امور منزل	۴۲۹	۸۴,۲۸
	خارج منزل	۸۰	۱۵,۷۲
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰
منبع معلومات مادر	فامیل	۲۶۷	۵۲,۴۶
	شفاخانه	۲۴۲	۴۷,۵۴
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰
تعداد فرزندان	۳ و کمتر از آن	۲۳۴	۴۵,۹۷
	زیاد تر از ۳	۲۷۵	۵۴,۰۳
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰
سویه تحصیلی مادر	باسواد	۱۷۶	۳۴,۵۸
	بیسواد	۳۳۳	۶۵,۴۲
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰
آگاهی مادر در مورد کلستروم	بلی	۴۰۹	۸۰,۳۵
	نخیر	۱۰۰	۱۹,۶۵
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰
عملکرد مادر در مورد کلستروم	بلی	۴۳۰	۸۴,۴۸
	نخیر	۷۹	۱۵,۵۲
	مجموع	۵۰۹	۱۰۰

جدول ۲- میزان آگاهی و عملکرد در مورد کلستروم در نزد مادران باسواد و بیسواد

سطح تحویل	متغیر	کتگوری	تعداد	فیصدی
بیسواد (۳۳۳)	آگاهی	بلی	۲۵۵	۷۶,۵۸
		نخیر	۷۸	۲۳,۴۲
	عملکرد	بلی	۲۷۳	۸۱,۹۸
		نخیر	۶۰	۱۸,۰۲
باسواد (۱۷۶)	آگاهی	بلی	۱۵۴	۸۷,۵
		نخیر	۲۲	۱۲,۰۵
	عملکرد	بلی	۱۵۷	۸۹,۲
		نخیر	۱۹	۱۰,۷

طوریکه در نتایج جدول ۲ مشاهده می‌گردد ۵۸,۷۶ فیصد مادران بیسواد و ۵,۸۷ فیصد باسواد در مورد مزایای کلستروم آگاهی داشته و ۹۸,۸۱ فیصد بیسواد و ۲,۸۹ فیصد باسواد از کلستروم جهت تغذی نوزادان شان استفاده نموده اند.

جدول ۳ - میزان آگاهی و عملکرد مادران به اساس منبع معلومات

منبع معلومات	متغیر	کتگوری	تعداد	فیصدی
فامیل (۲۶۷)	آگاهی	بلی	۱۶۷	۶۲,۵۵
		نخیر	۱۰۰	۳۷,۴۵
	عملکرد	بلی	۱۸۸	۷۰,۴۱
		نخیر	۷۹	۲۹,۵۹
شفاخانه (۲۴۲)	آگاهی	بلی	۲۴۲	۱۰۰
		نخیر	۰	۰
	عملکرد	بلی	۲۴۲	۱۰۰
		نخیر	۰	۰

طوریکه در نتایج جدول ۳ مشاهده می‌گردد از جمله مادران با منبع معلومات فامیلی ۵۵,۶۲ فیصد و با منبع معلومات شفاخانه ۱۰۰ فیصد آن‌ها آگاهی لازم داشته و با منبع معلومات فامیلی ۴۱,۷۰ فیصد و با منبع معلومات شفاخانه ۱۰۰ فیصد آن‌ها از کلستروم جهت تغذی نوزادان شان استفاده نموده اند.

طوری‌که در نتایج این تحقیق مشاهده می‌گردد ۸۰،۳۵ درصد مادران در مورد مزایای کلاستروم آگاهی و معلومات داشته و ۸۴،۴۸ درصد آن‌ها از کلاستروم جهت تغذیه نوزادان شان استفاده نموده‌اند که با نتایج تحقیقاتی که در شفاخانه MEKELLE TIGRAY کشور ایتوپیا در سال ۲۰۱۸ اجرا گردیده است و ۵،۸۰ درصد مادران در مورد مزایای تغذی با کلاستروم معلومات کافی داشتند^۱ و در حدود ۲،۷۷ درصد آن‌ها عملاً در تغذی نوزادان شان از کلاستروم استفاده کرده‌اند در مطابقت قرار داشته و میزان عملکرد یا استفاده مادران از کلاستروم به نوزادان در تحقیق شفاخانه فوق الذکر کشور ایتوپیا نیز نسبت به تحقیق ما تفاوت چندانی ندارد. نتایج تحقیق ما در مقایسه با نتایج تحقیقات سال ۲۰۱۹ که در شفاخانه دولتی شهر Harar کشور ایتوپیا که در حدود ۹۶ درصد مادران در مورد مزایای کلاستروم آگاهی و معلومات داشته و ۸۹ درصد آن‌ها از کلاستروم برای نوزادان شان استفاده نموده‌اند^۲ متفاوت بوده و میزان آگاهی و عملکرد مادران در نتایج تحقیق ما کمتر می‌باشد که علت آن بیسوادی و آگاهی دهی کمتر در بین مادران شامل تحقیق ما بوده می‌تواند و با نتایج تحقیقی که در یکی از شفاخانه‌های راولپندی پاکستان در سال ۲۰۱۶ اجرا گردیده است و اکثریت مادران در مورد مزایای کلاستروم معلومات داشته و در حدود ۸۶ درصد آن‌ها از آن در تغذی نوزادان شان استفاده نموده‌اند^۳ مطابقت دارد. نتایج تحقیق ما در مورد میزان آگاهی و عملکرد مادران در مورد کلاستروم با نتایج تحقیقاتی که در سال ۲۰۲۰ در یکی از شفاخانه‌های تدریسی شمال کشور نایجریا صورت گرفته نشان می‌دهد که ۲۰ درصد مادران از تغذیه دادن کلاستروم به نوزادان شان اجتناب نموده‌اند^۴ نیز در مطابقت تقریبی قرار داشته و با نتایج تحقیقاتی که در سال ۲۰۱۶ در شهر جده کشور عربستان سعودی انجام یافته است که ۹۵ درصد مادران در مورد مزایای کلاستروم آگاهی لازم داشتند و اکثریت آن‌ها آنرا جهت تغذی نوزادان شان استفاده کرده‌اند. نیز تفاوت و مغایرت زیاد ندارد. همچنان طوری که در نتایج تحقیقات ما مشاهده می‌گردد آگاهی و عملکرد مادران در مورد کلاستروم و استفاده آن به نوزادان نزد مادران باسواد نسبت به بیسواد بیشتر بوده و مادرانی که منبع معلومات شان در این مورد شفاخانه و مراکز صحتی بوده نسبت به مادرانی که منبع معلومات فامیلی دارند در تمام موارد آگاهی و عملکرد مثبت و بلند تر داشته‌اند که این نتایج با نتایج تحقیقات مختلف در مطابقت قرار دارد^{۵،۴،۳،۲،۱}

نتیجه نهایی: اضافه تر از نیمی مادران شامل تحقیق بین ۳۰ الی ۵۰ سال عمر داشتند. اکثریت مادران مصروفیت در امور منزل داشتند. در منبع معلومات و آگاهی دهی مادران اعضای فامیل و مراکز صحتی تقریباً دارای رول مساویانه میباشند. مادران با یک تفاوت کم اضافه سه طفل داشتند. اکثریت مادران بیسواد بودند. اکثریت قابل ملاحظه مادران در مورد کلستروم آگاهی لازم داشتند و از کلستروم در تغذیه نوزادان شان استفاده نموده اند.

پیشنهادات:

۱- آگاهی دادن بیشتر مادران از طریق مراکز صحتی و رسانه ها و تشویق آن ها جهت استفاده از کلستروم به نوزادان

۲- تلاش جهت بلند بردن سطح دانش و سواد مادران

REFERENCES:

- 1- Haftom Gebrehiwot, Anoop Thampi, Yimer Kassaw. et all. Knowledge, attitude and practice towards colostrum feeding among antenatale care attendant pregnant women in mekelle health facilities, mekelle tigary, and Ethiopia ijdr. , 2018, December, 31 Vol. 8 (12), pp.24836-24841
- 2- Gosaye Teklehaymanot Zewde. Assessment of knowledge, Attitude and Practices of Colostrum Feeding among Postnatal Mothers in Harar Town Governmental Hospital Harar, Ethiopia. 2020, June 05, Vol 2(2):pp 1-6.
- 3- Rifat_Aisha, Fakhar Batool, Saema Sultana. Knowledge, Attitude and Practices about Colostrum Feeding among Pregnant Women in Military Hospital Rawalpindi of Pakistan, 2016, April, 28. Vol (6):309-313
- 4- Dagne Addisu, Abenezer Melkie, Minale Bezie. Determinants of Colostrum Avoidance among Postpartum Mothers in North West Ethiopia, 2019, NOV, 16. Vol 8(4):pp2504-2511
- 5- Misgan Legesse Liben, Nigus Bililign Yimer and Fentaw Wassie Feleke. Nearly one-in-five mothers avoid colostrum in North Wollo Zone, Ethiopia: 2021, NOV, 1. vol. 10(100), pp: 1 - 7
- 6- Steve Harakeh, Musab Almatrafi, Rahma Bukhari, et all. Colostrum knowledge among Saudi mothers in Jeddah, Saudi Arabia .2020, December, Vol 70(12)pp 212-222
- 7- Singh .Meherban .Care of the Newborn 2018, 6th Edition New Delhi .sagar publishers chapter14. Pp: 219-223
- 8 -Bomgni SL, Tafotio ASF, Bitu AIG, Ngueu. Beliefs, Attitudes and Practices of Mothers towards Breastfeeding Colostrum and Factors Associated: Case of the Yaounde Gynaeco-Obstetric and Pediatric Hospital. Cameroon Central Africa, Faculty Of Health Sciences, Journal Food Science Nutrition march 2022 vol 8(6)pp130 -143
- 9- Shashikala Somane. J.J. Magdum Assess the Knowledge and Attitude of Third Trimester Antenatal Mothers regarding Colostrum Feeding Institute of Nursing Education, Jaysing pur, Maharashtra. Nursing Education journal. And Research July 2016, 6(3):pp 292-298
- 10- Sohail, Jahanzaib; Khaliq, Asif. Knowledge, attitude and practice of mothers regarding colostrum feeding to newborns in rural Pakistan. Khyber Medical University Journal. Oct-Dec 2017, Vol. 9 (4), pp192-196

